

Politična filozofija

- Je ena od vej filozofije.
- Uporabimo jo lahko, kadar *govorimo o skupini ljudi*.
- Nesvoboda (družba ti narekuje, kako se obnašati; niz nekih pravil) omogoča svobodo – da ni kaosa.
- »Družbenost izvira iz naše naravne šibkosti kot posameznikov.« → družba je pomembna, da posameznik sploh preživi (ne rodimo se samozadostni).
- Družbo je treba oblikovati:
 - o **Platonova država:**
 - Vladar išče dobro za državo.
 - Je totalitarna, gospodovalna.
 - o **Aristotlova država: REPUBLIKA ali POLITEA:**
 - Vsi ljudje sodelujejo pri oblikovanju države, so ponosni nanjo.
 - Drži se jih **državljska krepost** (v vsakem trenutku so pripravljeni storiti dobro za državo).

Liberalizem

... je stališče, ki izhaja iz svobode posameznika kot temeljnega načela politične ureditve.
... je politična misel, ki vidi kot temelj vsake politike svobodo posameznika.
... je *politični nazor, ki zagovarja demokracijo, cilj pa je vzpostaviti nek minimalni življenjski standard*.

- Kant.
- Država se v zasebno življenje posameznika ne sme vmešavati.
- Razporeditev politične moči = pomembno sredstvo za izravnavo različnih neenakosti.
- V liberalni družbi morajo biti enake možnosti za vse na vseh področjih.
- Po Kantu sta za moralo in politiko bistvenega pomena pravičnost in nepristrankost.
 - o **Tančica nevednosti** je izmišljena omejitev, ki nam pomaga, da pri odločanju zavzamemo nepristransko stališče.
- **3 načela:**
 - o **Načelo svobode:** vsaka oseba mora imeti pravico do kar se da velike osebne svobode, ki pa mora biti takšna, da je združljiva s podobno svobodo za druge.
 - o **Načelo razlike:** družbene razlike so mogoče njune (brez njih sposobni ljudje ne bi imeli motivacije za to, da bi delali in sprejemali službe, ki s seboj prinašajo več odgovornosti, pa tudi boljši družbeni položaj), a so opravičene samo takrat, če bo zaradi njih bolje tistim, ki so na dnu družbene lestvice.
 - o **Načelo poštene priložnosti:** službe, ki vodijo do boljšega položaja, morajo biti pod enakimi in poštenimi pogoji dostopne vsem, ki so zanje sposobni.

Libertarianizem

... je stališče, ki trdi, da država ne sme posegati v razdelitev dobrin (treba prepustiti svobodnemu trgu).

- Od liberalcev se razlikujejo v pojmovanju socialne pravice.
- Po njihovem mnenju ni prav, da država pobira davke bogatim in ga namenja za npr. zdravstveno varstvo revnih.

Komunitarizem

... je stališče, ki zagovarja prvenstvo skupnosti nad posameznikom.

- Vsa društva/skupnosti niso prostovoljne (npr. družina, narodnost).
- Ljudje so produkt družbe (pred izoblikovanjem organizirane družbe niso obstajali posamezniki, ki bi dosegli soglasje in to organizirano družbo ustanovili).
- Družba nas določa v tolikšni meri, kot mi določamo njo.
- **Socialna identiteta osebe** je njena pripadnost katerikoli skupnosti.
 - o Ljudje čutijo, da je skupina, kateri pripadajo, močan in nesporen element njihove osebnosti.

Demokracija

- **Liberalna demokracija** je demokracija, ki spoštuje liberalna načela.
- Spoštovanje liberalnih načel je nujno kot omejitev demokratske oblasti večine.
- Beseda *demokracija* = *vladavina naroda.*
- **Tehnokracija** = vladavina strokovnjakov.
- **Meritokracija** = vladavina zaslužnih.
- **Demokracija:**
 - o Upošteva **enakost** med osebami.
 - o Postopek odločanja je nepristranski, vsi so enakovredni.
 - o **Delitev:**
 - **Neposredna ali direktna demokracija:** javno razpravljanje o vprašanjih.
 - **Posredna, indirektna ali predstavniška demokracija:** prebivalci države glasujejo za svoje predstavnike.
- **Pomanjkljivosti:**
 - o Narod izvaja *nadzor nad oblastjo le vsakih nekaj let.*
 - o Ko glasuješ, *glasuješ še za nedoločene in neznane ukrepe.*
 - o Če se nesoglasja kopičijo, ne oblikuje niti javnosti, če pa je le-ta že izoblikovana, ne pomaga do boljše kakovosti.
 - o *Politiki so tisti, ki izpostavljajo vprašanja.*

Demokracija in razprava

- **Odprta in javna razprava.** Npr. porota.
- Demokracija sama je lahko kruta → npr. vsi bi glasovali proti Romom.
- Javno mnenje se oblikuje in izpopolnjuje, na voljo so informacije o razpoloženju ljudi.
- Demokracija iz razprave ali na podlagi razprave se imenuje **deliberativna demokracija.**
- **Štiri načela deliberativne demokracije:**
 - o **Politično razpravljanje** mora biti državljanska **vrлина.**
 - o Zagotovljena mora biti **politična enakost.**
 - o Vladati mora **splošno prepričanje**, iz katerega sledi, da **lahko politična razprava pripelje do najbolj etičnih rešitev.**
 - o **Pravica do državljanstva** se mora kazati v **pravici do političnega sodelovanja.**
- Stališče je potrebno javno in prepričljivo pojasniti.
- Deliberativna demokracija izpopolnjuje samo sebe.
 - o Ljudje se navajajo na racionalne argumente.
 - o Rastejo njihove zahteve in pripravljenost.
 - o Raste sposobnost, da poslušajo nasprotna mnenja.
 - o Predpostavlja zaupanje v volivce.

- o »Skrbi«, da v politiki ne zmanjka novih tem.

Narod in država

- **Nacionalizem** je politično načelo, ki pravi, da se morata nacionalni in politični del skladati (kjer živijo pripadniki enega naroda, mora biti tudi njihova država; pripadnost narodu razume kot pripadnost isti kulturi).
- Kulturna identiteta = narodna identiteta.
- Temeljna dolžnost vsakega naroda je, da sodeluje pri ustanavljanju in ohranjanju nacionalne države → nacionalistično stališče.
- Problem: če zahteva npr. izogibanje pripadnikov manjšin, diskriminacijo ...
- Krepkejše oblike: lastni narod boljši kot drugi, ima samo on pravico do države.
- **Številni problemi:**
 - o Kaj je narod? ... če pripadaš določeni kulturi in če čutiš, da pripadaš tisti skupnosti.
 - o Kulture so po svoji naravi nacionalne. ... pop glasba – ni res.
 - o V vsaki večji državi živijo pripadniki različnih narodov. → poskus uresničevanja enonacionalne države povzroča spore.

Multikulturalna država

- Sodobne države največkrat večnacionalne.
- **Kulturna identiteta** je pripadnost določeni kulturi.
- **Multikulturalizem** je ureditev družbe, ki uradno priznava pravice različnih kulturnonarodnih skupin znotraj ene države.
 - o Vsako kulturo mora država ščititi.
- Klasična liberalna rešitev → prihaja do tihega, nezavednega pritiska večinske kulture na pripadnike manjšine.
- **Različne pravice:**
 - o Svoboda združevanja.
 - o Pravna avtonomija. → o manjših prestopkih bo odločalo sodišče manjšine
- **Odpri multikulturalizem:**
 - o Politične ustanove in šole morajo posamezniku pustiti *proste roke pri izbiri med različnimi kulturami.*
- **Zapri multikulturalizem:**
 - o Vsaka skupina ima *svoje pravice in se v zadeve drugih ne vmešava.*

Kozmopolitska utopija

- **Kozmopolitizem** je stališče, ki poudarja moralno zavezanost vsakega posameznika do vseh človeških bitij.
- **Politični kozmopolitizem** si prizadeva za svetovno politično ureditev.
- Stoiki imeli idejo, po kateri bi bil človek državljani sveta – kozmopolit.
- *Idejni vodja je Kant.*
- Meni, da morajo biti odnosi med državami urejeni z zakoni.
- To zvezo opisuje kot »veliko državno telo« - **naddržavo.**
- Zavzema se za **federacijo svobodnih držav**, vendar brez združevanja celotnega človeštva.
 - o Posamezne države so urejene skladno z načelom svobode in enakosti vseh.
 - o Njegova zamisel o večnem miru temelji na kategoričnem imperativu.
- **Stopnjujoči se kozmopolitizem** ne zahteva sočasne identifikacije s celotnim človeštvom, ampak poudarja postopno širjenje krogov pripadnosti.